

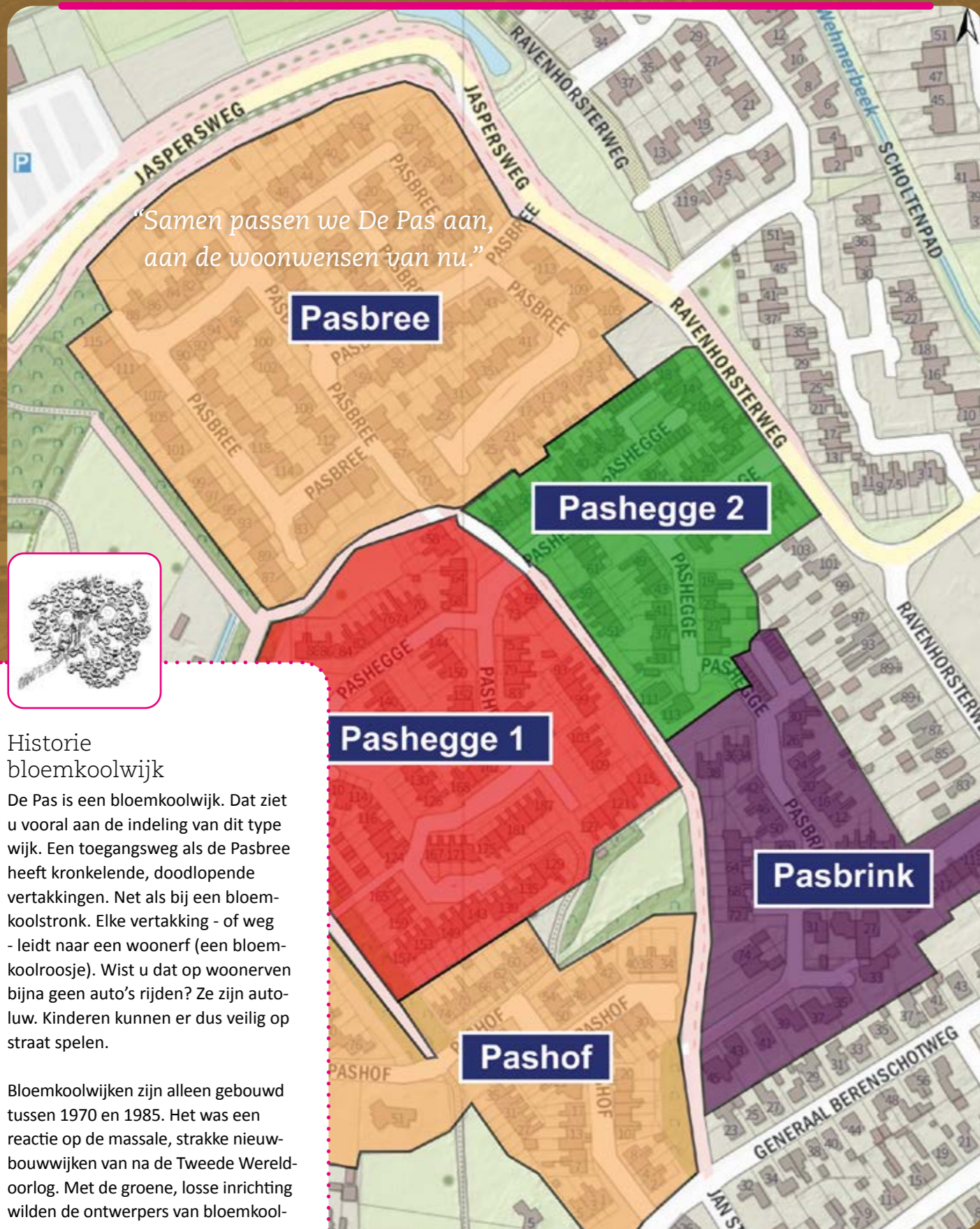
Enmalig magazine | 2023 Winterswijk

Samen in De Pas

Het verhaal van de wijk

#uit/DE PAS

Historie bloemkoolwijk

De Pas is een bloemkoolwijk. Dat ziet u vooral aan de indeling van dit type wijk. Een toegangsweg als de Pasbree heeft kronkelende, doodlopende vertakkingen. Net als bij een bloemkoolstronk. Elke vertakking - of weg - leidt naar een woonerf (een bloemkoolroosje). Wist u dat op woonerven bijna geen auto's rijden? Ze zijn autoluw. Kinderen kunnen er dus veilig op straat spelen.

Bloemkoolwijken zijn alleen gebouwd tussen 1970 en 1985. Het was een reactie op de massale, strakke nieuwbouwwijken van na de Tweede Wereldoorlog. Met de groene, losse inrichting wilden de ontwerpers van bloemkoolwijken het dorpsgevoel terugbrengen in de wijk. Een wijk als De Pas is nu jong erfgoed.

Wat maakt De Pas nou zo bijzonder?

Waarom wonen en woonden mensen er graag? En: hoe maken we deze wijk samen klaar voor de toekomst? Dat vroegen we aan bewoners van de wijk, een gebiedsontwerper, een landschapsontwikkelaar en aan een beleidsmedewerker van de gemeente. In dit magazine *Samen in De Pas* leest u hun verhalen.

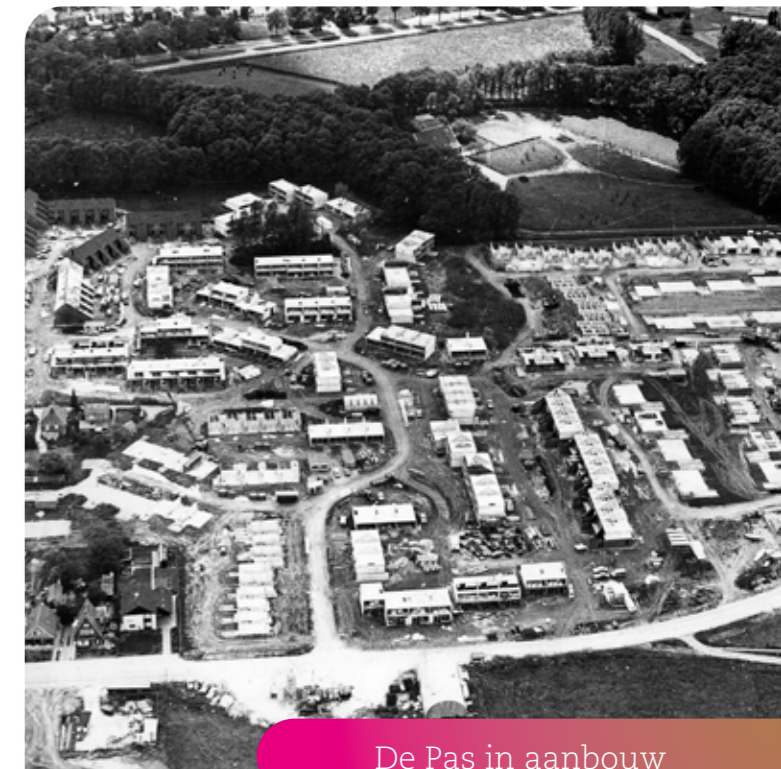
De geschiedenis van De Pas

Bloemkoolwijk De Pas is eind jaren zeventig van de vorige eeuw gebouwd. Dit type wijk is groen, kindvriendelijk en verkeersveilig opgezet. Dat moest ervoor zorgen dat de bewoners makkelijk contact met elkaar maakten en naar elkaar omkeken. Net als in een dorp. De Pas bestaat uit vier buurten met een eigen karakter: de Pasbree, Pasbrink, Pashof en Pashegge.

In elke buurt vindt u kronkelende wegen en woongedeelten die verschillen in vorm en grootte. Er is veel groen en ruimte om te spelen.

Woonwensen veranderen

Sinds de bouw van De Pas is er veel veranderd. Denk maar aan de manier waarop we met elkaar omgaan en het afnemende gevoel van veiligheid. Op straat ziet u nu meer afvalcontainers dan spelende kinderen. En de woningen zelf? Die hebben duurzaam onderhoud nodig. Ook het veranderende klimaat vraagt om aandacht. Wijkaanpak #UitDePas wil deze problemen oplossen. Daarom werken de gemeente Winterswijk, woningcorporatie De Woonplaats en de bewoners van De Pas vanaf eind 2019 aan de herinrichting van de wijk.

De Pas in aanbouw

“Samen passen we De Pas aan, aan de woonwensen van nu.”

Waarom de wij(k)aanpak?

De wijkaanpak is een pilot (proefproject) voor omgevingsgericht werken. Dit betekent dat alle betrokkenen, zoals de gemeente en wijkbewoners, met elkaar de leefomgeving proberen te verbeteren. We zijn samen verantwoordelijk voor de inhoud en kwaliteit daarvan. Om De Pas duurzaam, gezond en toekomstbestendig te maken, werken we aan de volgende opgaven:

- Een klimaatbestendige wijk – omgaan met verdroging, hittestress, wateroverlast.
- Een duurzame wijk – woningen en (openbare) buitenruimte verduurzamen en materialen hergebruiken.
- Een zelforganiserende wijk – sociaaleconomische gezondheid vergroten en omgaan met vergrijzing.

Bijzondere waarden

In dit magazine klinken de bijzondere waarden van de wijk door. Dat zijn waarden waar we op voort kunnen bouwen. Zodat het fijn wonen is in De Pas, nu en later.

Inhoud

Betrokken professionals

- 12. Reinier Gerritsen, Buro TOPIA
- 10. Joyce Ras, gemeente Winterswijk
- 18. Dyon Temming, Het Buitenburo

13. Recept

Ovenschotel bloemkool en kaas

23. Wist je dat...

Weetjes over de wijk De Pas

25. Woordwolk

Wat zeggen bewoners?

Bewoners aan het woord

- 05. Henk Tankink
- 06. Sonny ten Dolle
- 08. Babs Vroegindewey
- 11. Tess Berends
- 14. Lydia Gerritsen
- 16. Jan en Annelies Putto
- 20. Jopie Schreurs
- 22. Johan Rhebergen
- 24. Tom en Mariëtte Heins

Henk Tankink | buurtbewoner

De Pas is een wijk voor het leven

Henk en Rita Tankink zijn Pas-bewoners van het eerste uur. Met veel plezier betrokken zij in 1978 hun nieuwe woning aan de Pashegge 50. Henk werkte als leerkracht basisonderwijs en Rita op de kraamafdeling van het EZ (Sint Elisabethziekenhuis) en het latere SKB (Streekziekenhuis Koningin Beatrix). In de afgelopen 45 jaar hebben ze veel mensen en kinderen zien komen, gaan en soms terugkeren.

Premiewoningen

“Je moet je voorstellen dat er weinig aanbod van woningen was midden jaren 70”, leidt Henk zijn verhaal in. “Mijn vrouw en ik wilden graag in Winterswijk wonen, en er startte een project nieuwbouw koopwoningen waarvoor wij ons inschreven. In totaal waren er 41 nieuwe bewoners ingeloot.”

Glad begin

Henk weet nog goed hoe het ging toen ze eind december 1978 hun nieuwe woning konden betrekken. “De weg was nog niet aangelegd en we konden onze auto voor de voordeur parkeren. Rond oudejaarsdag begon het hevig te sneeuwen en was de weg nauwelijks begaanbaar. Later ijzelden de het en kon je de wijk ook niet meer per auto verlaten.”

Plezier

“In de nieuwe wijk begon het aantal kinderen snel te groeien. Later speelden ze veel met elkaar en ontstond er een hechte vriendengroep, genaamd ‘het Pleintje’.” Ook hadden de ouders en kinderen veel plezier met elkaar tijdens de activiteiten van buurtvereniging Het Kompas. Denk aan kaartavonden, sinterklaasfeesten en palmpasenoctochten. Helaas is het aantal leden in de loop der jaren drastisch afgenomen en bestaat de vereniging niet meer”, betreurt Henk.

Onderling contact

“Wat ik speciaal vind aan deze wijk, is dat er in 2021 nog twaalf families van het eerste uur wonen. En dat we nog steeds goed contact hebben met elkaar. Het is een heerlijke wijk waar je in principe een leven lang rustig kunt wonen”, aldus Henk.

Spelen en groen

“Voor mij zijn speelruimte voor de kinderen en veiligheid de belangrijkste zaken die moeten blijven. Gezien het plan dat onlangs is gepresenteerd, heb ik er alle vertrouwen in dat dit ook gaat lukken. Ik vind het zeer lovenswaardig dat de projectontwikkelaars met ons meegedacht hebben.”

Wat beter kan...

Hoewel Henk in principe heel tevreden is over het wonen in De Pas, zijn er ook wel dingen die een oppepper kunnen gebruiken. “Het onderhoud van het groen laat echt te wensen over. Ook zou meer enthousiasme voor sociale activiteiten welkom zijn. Een ander punt is dat de seniorenwoningen steeds worden vergeven aan jonge mensen die alleen zijn. Dat is jammer: juist de mix van jong en oud in de wijk is zo belangrijk.”

Henk bij de fundering van zijn woning in 1977

Samen maken we de wijk aantrekkelijker

Sinds 2020 woont Sonny ten Dolle met zijn vrouw en dochtertje aan de Pasbrink. Ze kozen niet alleen voor een huis in De Pas omdat het voldeed aan alle wensen voor 'fijn wonen'. Het was ook een gevoel van thuiskomen, want hij groeide op in De Pas. Sonny heeft een technisch beroep en moest vroeger veel reizen voor zijn werk. Nu hij een kindje heeft is het voor hem wel zo prettig dat hij een baan heeft in Aalten. Zijn vrouw werkt in de zorg, is van Poolse afkomst en helemaal op haar plek in wijk.

Aantrekkelijke wijk

Hoewel Sonny de wijk al bijna zijn hele leven kent, wist hij niet dat het een bloemkoolwijk is: "De Pas is zeker geen standaardwijk. Het is lekker ruim opgezet met veel groen om ons huis en weinig inkijk in de achtertuin."

Ook de rust en het ontbreken van auto-overlast ervaren wij als erg prettig. Deze hoek van Winterswijk heeft ons altijd al getrokken vanwege de goede voorzieningen. Denk aan de supermarkt, de christelijke basisschool, het bos met een kinderboerderij en de sportvelden", vult hij aan.

Ontmoeten en buitenspelen

Sonny vindt het jammer dat de buurtbewoners elkaar vanwege corona niet gemakkelijk konden ontmoeten. "Vroeger toen ik hier opgroeide, was er meer contact op straat. Van mijn 8e tot 22e woonde ik aan de Pasbree. Wij waren regelmatig buiten te vinden, spelend met de buurtkinderen. Ik merk dat dit nu minder gebeurt."

"Wij zouden graag terug willen zien dat kinderen meer buiten spelen."

Fijne leefomgeving

Als het gaat over wat er behouden moet worden in De Pas noemt Sonny de fietspaden en de parkeerplaatsen. Daarnaast is het van belang dat er een goede dialoog met de gemeente blijft: "De mensen, die zich hard inzetten voor een fijne leefomgeving, moeten gehoord blijven worden."

Steentje bijdragen

Sonny wil zijn steentje bijdragen aan de ontwikkeling van De Pas. "Wij denken graag mee over de wijkverbetering. Denk aan meer groen en minder asfalt en steen in de wijk. Maar ook aan hoe we het grasveld en de crossbaan nieuw leven in kunnen blazen en aantrekkelijker maken voor jong en oud."

Verder wil ik graag meewerken aan het duurzaam en drempelvrij maken van de wijk en het realiseren van meer, veel meer speelplekken voor kinderen." Enthousiast licht Sonny zijn plannen toe. "Neem bijvoorbeeld het open grasveld, met de twee goaltjes en het daarnaast gelegen crossbaantje. Als hier een mooie speelplek met duurzame toestellen zou staan, weet ik zeker dat er meer kinderen te vinden zijn. In Utrecht zag ik echt een heel mooi plan van een parkeerkelder met daar bovenop groen en speelplaatsen. Ook voor de ouders en ouderen zou een ontmoetingsplek in de vorm van bankjes met verlichting en vuilnisbakken een welkome verbetering van de buurt zijn."

Sonny samen met zijn vrouw en dochtertje

Op het sociale vlak willen Sonny en zijn vrouw buurtbewoners ook graag helpen: "Poolse bewoners of andere nieuwkomers, die moeite hebben met de taal, zouden bij ons terecht kunnen voor advies of hulp. Bijvoorbeeld een formulier invullen of de weg wijzen."

Wat beter kan

Sonny heeft ook tips voor algemene verbeteringen die de gemeente in De Pas kan realiseren. "Wat ik mis zijn zitplekjes en wandelpaden. En ook goede verlichting en bewegwijzering in de wijk. Dat laatste is vooral handig voor mensen die hier niet vandaan komen."

Een woonerf is autoluw

Babs Vroegindewey | buurtbewoonster

Graag nog meer rust en groen

Babs Vroegindewey woont al 21 jaar aan de Pashegge 69. Eerst met haar gezin en nu is iedereen uitgevlogen. Toen de kinderen 13, 12 en 10 waren verruilden ze hun koophuis in een andere buurt in Winterswijk voor een huurwoning in de groene en kindvriendelijke wijk De Pas. Haar kinderen hadden vroeger veel aansluiting bij andere kinderen in de wijk. Babs werkt bij de bibliotheek, heeft inmiddels kleinkinderen en is ook mantelzorger van haar bejaarde moeder.

“Ik ben gevallen voor het groen en de fietspaden die erdoorheen slingeren.”

Groen en rustig

“Ik ben op De Pas gaan wonen, omdat het een mooie groene wijk is. Het is vlakbij de kinderboerderij, van waaruit je een mooie wandeling kunt maken in de natuur. Bovendien leek het me toen een rustige wijk”, vertelt Babs opgetogen. “Mijn kamer kijkt uit op de tuin, dat is heel mooi en rustig.”

Fietspad tussen de Pashof en de Pasbrink

Ik ben gevallen voor het groen en de fietspaden die erdoorheen slingeren.” Ze waardeert het ‘bloemkooleffect’ van hoe de wijk ooit bedacht werd, met alle kruip-door-sluip-door weggetjes. “Verder vind ik het wel prettig dat het een wijk is waar de meeste mensen op zichzelf zijn. Er zijn wel groepjes mensen die veel met elkaar omgaan, maar die houden zich meer met elkaar bezig.”

Minder verkeersdrukte

Van Babs mag het wel wat rustiger wat het verkeer betreft: “Zeker op het eerste stuk, waar je de wijk indraait vanaf de Ravenhorsterweg. Daar wordt echt te hard gereden. Ook zou ik graag willen dat het groen beter onderhouden wordt. En dat buurtbewoners, of de gemeente, bomen terugplaatsen waar ze omgewaaid zijn, of om andere redenen gekapt. Ik vind het behoud van de bomen en struiken sowieso belangrijk. Aan de overkant had je eerst een hele strook met jasmijn, nu is er nog maar één struik. Die geur is zo heerlijk, net als die van de lindeboom. Daar mogen er van mij dus nog wel meer van geplaatst worden.”

Samen duurzaam!

Babs hecht erg aan duurzaamheid. “Ik koop zoveel mogelijk lokale producten, denk aan het milieu, verbouw zelf wat groente in de tuin en heb een regenton waar ik mijn tuin mee bewater. Woningcorporatie De Woonplaats heeft mijn huis verduurzaamd. Zo heb ik vier zonnepanelen, die zijn misschien wat verouderd. Verder is het dak geïsoleerd, het glas vervangen door HR++ en er zit weer een goede voordeur in, die niet tocht. Ook heb ik nu een systeem dat de luchtkwaliteit meet.” Babs heeft nog wel een kanttekening: “Het was mooi geweest als het schuurtje waar veel warmte vanaf komt ook geïsoleerd werd.”

“Als de andere bewoners ook hun regenwater opvangen en we samen een pluk- of moestuin kunnen realiseren, is dat ook duurzaam. Dan kunnen we tuintjes aanleggen tussen de huizen. De oogst kunnen we ruilen met elkaar. Een bosje bloemen tegen een kropje sla bijvoorbeeld”, voegt ze toe.

Nieuwe voorzieningen

Over nieuwe voorzieningen in de wijk heeft Babs zeker ideeën: “Eerlijk gezegd vind ik dat er best veel speelgelegenheden zijn. En nu de oudere generatie meer vertegenwoordigd is in de wijk, is het leuk om ontmoetingsplekken voor hen te creëren.” Ze vervolgt: “Denk bijvoorbeeld aan een vlindertuin, een mooi bankje of een picknicktafel op die plek van dat kleine speeltuintje. Verder zouden we iets leuks kunnen doen met het opgevangen regenwater. Een ander idee is dat we zorgen voor groene daken op de schuurtjes, die kunnen in de zomer verschrikkelijk heet worden.”

Het zou ook fijn zijn als er ergens een hondenspeelplaats kan worden gerealiseerd, waar je je hond lekker kan laten rennen. Verder kunnen we voorstellen dat elke bewoner een boom of heg plaatst. De Pas zou gewoon de groenste wijk moeten worden. Mijn tip voor de gemeente is: pak het fietspad aan, want de bovenlaag verbrokkelt helemaal. Dat geeft troep en is onveilig. Hier moet een mooie en veilige oplossing voor komen”, aldus een betrokken Babs Vroegindewey.

“We zouden een duurzame moestuin kunnen realiseren en de oogst ruilen met elkaar.”

Column

Bloemkool met een sociaal sausje

We hebben in Winterswijk de afgelopen vier jaren echt iets unieks gedaan met elkaar! Met de wijk-aanpak #UitDePas zijn we het eerste landelijke Erfgoed Deal-project* waarbij we de opgaven duurzaamheid, klimaat en sociale samenhang integraal opgepakt hebben met bewoners, woningcorporatie De Woonplaats en de gemeente. En dat niet alleen. We zijn echt op zoek gegaan naar de identiteit en het verhaal van De Pas en haar bewoners. En naar wat ons bindt.

Wat was het pionieren en samen leren geblazen! Van bewoners die zich bewust werden van het wonen in een bloemkoolwijk, tot het gezamenlijk invullen van de wijkaanpak. Van inspraak tot ontwerp. Daarbij kwamen de coronamaatregelen, die echt roet in het eten gooiden. Soms was het een onmogelijke opgave om met elkaar in contact te blijven en samen te werken. Toch zijn we elkaar niet kwijtgeraakt. Sterker nog, ik denk dat iedereen elkaar tijdens het proces juist heeft gevonden.

Er zijn mooie initiatieven ontstaan: koffiemomenten, moestuinen, blotevoetenpaden en de burendag, die groots gevierd werd. Ook was er het onvergetelijke afscheid van postbode Hanna Rave. Ik ben verrast door de creativiteit, en dankbaar voor het vertrouwen. Schitterend om te ervaren dat bewoners zich nog steeds erg thuis voelen in 'hun' bloemkoolwijk.

Nog mooier is dat we nu weten waar we werk van gaan maken: het parkeren, groenbeheer en elkaar ontmoeten/spelen op straat. Ook gaan we samen zorgen dat er meer water in de wijk beschikbaar is, zodat het groen de droge zomers kan doorstaan.

Ik hoop met heel mijn hart dat bewoners trots zijn op hun bloemkoolwijk. En dat ze er samen met veel plezier willen blijven wonen en elkaar blijven ontmoeten. Wat zou het mooi zijn als onze aanpak andere gemeenten inspireert.

**Bij een Erfgoed Deal-project draait het om het gebruik en behoud van erfgoed, zoals bloemkoolwijk De Pas. Het Rijk geeft een gemeente of maatschappelijke organisatie dan geld voor een vernieuwend, integraal en duurzaam project. Het kan gaan om projecten op het gebied van energietransitie, verduurzaming, klimaatadaptatie en stedelijke groei en krimp.*

Joyce Ras

Joyce werkt als beleidsmedewerker Erfgoed en Ruimtelijke ontwikkeling binnen het team Omgeving van de gemeente Winterswijk. Ze is een van de initiatiefnemers van het project #UitDePas.

“Ik speelde fijn met andere kinderen op straat en ging gezellig op bezoek bij de buurvrouw.”

Gelukkig opgegroeid

Tess Berends is 19 jaar. Ze is met haar moeder op De Pasbrink gaan wonen toen ze 3 jaar was. Het idee om haar op te laten groeien in een veilige, kindvriendelijke buurt is helemaal 'gelukt'. Want Tess kon urenlang buitenspeelen en trok veel op met vriendjes en vriendinnetjes in de straat. Ze volgt nu op het mbo een opleiding Ruimtelijke Vormgeving en houdt ervan om initiatieven op te pakken. Haar toekomstdroom is een eigen horecazaak te starten.

Naoberschap van nu

Het speciale van wonen aan de Pasbrink is voor Tess dat iedereen zo goed met elkaar op kan schieten. Hoe je dat terugziet? “Buren lopen makkelijk bij elkaar binnen en zijn open tegen elkaar. Wanneer er problemen zijn, kun je bij elkaar terecht. Mijn burens zijn ook erg behulpzaam naar elkaar toe. Het is leuk dat het leeftijdsverschil het contact niet in de weg staat”, vertelt Tess opgetogen.

Thuis in De Pas

Het geborgene en de kindvriendelijkheid zijn volgens Tess kenmerkend voor De Pas: “Ik heb een ontzettend mooie jeugd gehad, speelde fijn met andere kinderen op straat en ging gezellig op bezoek bij de buurvrouw.” Daarnaast noemt ze veiligheid en onderling respect als de kernwaarden, die zeker moeten blijven in de buurt.

Buurthulp

Tess is een sociaal bewogen mens en helpt buurtbewoners graag verder. “Dat kan met van alles zijn; een boodschapje doen, de hond uitlaten, in huis helpen of maaltijden maken. Sinds anderhalf jaar help ik bij mijn buurvrouw in huis met schoonmaken. Wel tegen een vergoeding.” Door corona verloor Tess haar baantje in de horeca, daar baalde ze flink van.

Tip van Tess

Als het gaat om initiatieven oppakken is Tess heel actief. En ze adviseert de gemeente om het volgende initiatief op te pakken: “Laat de oranje containers vaker legen! Ik zie bij veel mensen de plastic container altijd overvol zitten, en dat is bij die van ons ook het geval. Wel fijn als we zo samen de buurt netjes houden!”

Spelen en ontmoeten

Volgens Tess is het oorspronkelijke gedachtegoed van de 'bloemkoolwijk' bij de Pasbrink goed uit de verf gekomen. Mensen bewegen zich makkelijk in de wijk en voelen zich er thuis. Als je het hebt over vernieuwing kan er wel het een en ander 'opgehipt' worden. “Het speeltuintje bij de crossbaan heeft nieuwe speeltoestellen nodig. Ik gun kinderen van nu ook echt een lekkere speelplek. Ook is het fijn als er meer zitplekjes komen. Daarnaast is er denk ik ook wel veel eenzaamheid in de wijk, dus is het ook goed als er ontmoetingsactiviteiten georganiseerd worden. Denk aan samen koffiedrinken of een buurtbingo.”

Wat willen bewoners?

Reinier Gerritsen woont en werkt in Utrecht, maar is geboren en getogen in Meddo. In 1998 richtte hij TOPIA op; een onafhankelijk bureau voor stads- en landschap-ontwerp en gebiedsontwikkeling. Opdrachtgevers zijn gemeenten, architecten, woningcorporaties, gebieds- en projectontwikkelaars. Vanwege zijn expertise op het gebied van klimaat, water, groen en duurzaamheid werd hij gevraagd voor de wijkaanpak.

Reinier: "Buro TOPIA wil graag een omgeving creëren die in alle opzichten aantrekkelijk is. Voor De Pas moesten we hiervoor rekening houden met deze uitgangspunten:

- een leefbare, vriendelijke en groene omgeving;
- herbeleving van de waarde van het oorspronkelijke landschap;
- meer groen in de wijk;
- optimalisatie van de straten;
- de mensen/bewoners staan centraal."

"Bij het ontwerp van de wijk, was het klimaat nog helemaal geen probleem."

Grootste uitdaging

"Bij wijkaanpak #UitDePas is het de bedoeling om de jaren-70 kenmerken van de bloemkoolwijk te laten aansluiten bij het veranderende gedrag en de wensen van de huidige bewoners. Toen de wijk ontworpen werd, was het klimaat nog helemaal geen probleem." Onze grootste uitdaging was dus om oplossingen te bedenken voor meer groen in de wijk, zonder dat dit ten koste gaat van het gebruik van de buitenruimte. Neem bijvoorbeeld het stijgende aantal auto's in de wijk. Daardoor zijn er meer parkeerplaatsen nodig. Het gevolg daarvan? Verminderende leefbaarheid, een groter ruimteprobleem en zorgen over de veiligheid. En dat terwijl de mensen ook meer groen willen en graag veilig willen spelen en recreëren in de wijk", legt Reinier uit.

Buurbewoners bespreken schetsontwerp Pashegge, zomer 2021

Mogelijke oplossingen

"Een mogelijke oplossing is om centrale parkeerplekken voor auto's te maken in de straat. Zo concentreer je de auto's en ontstaat er op andere plekken ruimte voor groen. Daarnaast hebben we nu ook te maken met het waterprobleem. In de jaren 70 was er nog geen sprake van verdroging en wateroverlast. Het antwoord hierop? Gebruik minder verharding of stenen waar het water door kan lopen. En maak een ondergronds wateropslagsysteem bij de centrale parkeerplekken."

Participatie

Reinier vertelt dat de wensen van de bewoners leidend zijn geweest in de wijkaanpak. "Participatie is niet altijd even makkelijk, maar het werkt gewoon. Dat begint bij de bewustwording. Dan doel ik op het inzicht dat de hittestress ervoor zorgt dat we korter leven. En dat je hier zelf iets aan kunt doen, bijvoorbeeld door meer groen en bomen te planten. We hebben gezien dat het aanstekelijk werkt als er een voortrekker uit de buurt is, die andere bewoners enthousiast maakt. Verder is kennisoverdracht over verduurzamen ook ontzettend belangrijk. Dat heeft Dyon Temming geweldig gedaan in De Pas. Gelukkig kiezen steeds meer bewoners er nu voor om op hun eigen terrein ook aanpassingen te doen voor het klimaat. Ik ben blij dat we met elkaar op de goede weg zijn om een inhaalslag te maken."

"Hoe concreter de plannen werden, hoe groter de betrokkenheid van de bewoners werd."

Concreet werkt!

"Hoe concreter de plannen werden, hoe groter de betrokkenheid van de bewoners werd. Dat was opvallend. Na corona zijn buitenpresentaties georganiseerd. De ontwerpen waren op grote doeken geprojecteerd. Samen met de bewoners overlegden we over oplossingen voor knelpunten. Zo creëerden we draagvlak voor de plannen. Want soms waren er tegengestelde belangen, verschillen van inzicht, of verwachtingen waar we niet aan konden voldoen. Ik zag ook het vertrouwen groeien toen de aannemer in beeld kwam en enkele bijeenkomsten bijwoonde. Bewoners realiseerden zich dat het na lang praten nu echt ging gebeuren. Ze konden met praktische vragen terecht bij de aannemer. Dit vind ik een mooi voorbeeld van de samenwerking tussen de plannenmakers en de uitvoerders", besluit Reinier zijn verhaal.

Reinier Gerritsen
Buro TOPIA

Ovenschotel bloemkool & kaas

6 PERSONEN
15 min. bereiden | 15 min. oventijd

Benodigheden:

- 300 g macaroni grande
- 800 g verse bloemkool, in halve roosjes gesneden
- 2 el (arachide) olie
- 300 g uien, gesneden
- 400 g Emmi kaasfondue original
- 3 tl gemalen nootmuskaat
- 40 g (verse) selderij
- 150 g beenhamreepjes
- 3 el paneermeel of broodkruim

Aan de slag!

1. Verwarm de oven voor op 220 °C. Kook de pasta 10 min. volgens de aanwijzingen op de verpakking. Voeg de bloemkoolroosjes de laatste 4 min. toe aan de pasta. Giet af, laat uitlekken en doe terug in de pan.
2. Verhit ondertussen de olie in een hapjespan en bak de ui 5 min. op middelhoog vuur. Roer de kaasfondue en nootmuskaat door de ui en verwarm 1 min. mee. Snijd de selderij fijn. Meng het kaas-uimengsel met de macaroni, bloemkool, ham en selderij en verdeel over de ingevette ovenschaal (20x30cm).
3. Bestrooi met de paneermeel en bak in ca. 15 min. in het midden van de oven gaar.

Lydia van der Meulen

Lydia met medebewoonster tijdens straat-sier-groentetuin

Waar ben je het meest trots op?

Ik ben er trots op dat er verbondenheid is ontstaan tussen de verschillende bewoners in de straat. En dat er ruimte is voor eigen initiatieven in de directe woonomgeving.

We zijn ons als bewoners nu veel meer bewust van het feit dat we midden in erfgoed (een bloemkoolwijk) wonen. We doen actief mee aan het eigen leven in de buurt of straat. We creëren ontmoetingsplekken, leggen tuinen aan, werken samen en maken er een klimaatbestendige en duurzame wijk van. Een wijk waar wij, de bewoners, trots op zijn. Een bloemkoolwijk voor de toekomst!

Wat zou je nog meer willen doen?

Ik wil de plannen voor de herstructurering uitvoeren. Denk aan straatpleinen vormgeven, ontmoetingsplekken creëren. En natuurlijk samen op straat feesten als alles vorm gekregen heeft.

Welke kleur past het best bij ons en waarom?

Wat mij betreft past groen het best bij ons. Die kleur staat voor groei en duurzaamheid en toekomstgerichtheid. Ook is deze kleur een beetje behoudend, hij integreert ook mooi met de natuur om ons heen.

“We zijn ons als bewoners nu veel meer bewust van het feit dat we midden in een bloemkoolwijk wonen.”

Bewoonster in beeld

Wie ben je en waar kennen we je van?

Ik ben Lydia van der Meulen, sinds 22 jaar bewoonster van bloemkoolwijk De Pas. Ik ben initiatiefneemster en beheerder van de straat-app-groep sinds maart 2020.

Wat heb je gedaan voor de wijk?

Ik heb onder andere meegewerkt aan de voorbereidingen van wijkaanpak #UitDePas in 2018. Ik heb ontmoetingen met bewoners uit de straat georganiseerd, en een ontmoetingsplaats gemaakt van hergebruikte materialen. Verder heb ik meegewerkt aan het maandelijks koffie-uurtje, en aan een straat-sier-groentetuin. Dat is een duurzame bloementuin met onder andere eetbare planten.

Ik onderhoud regelmatig contact met de gemeente en met de leden van het #UitdePas-team. En ik heb meegewerkt aan de podcast Verborgen in het volle zicht van Simon Heijmans over misschien wel het jongste erfgoed van Nederland: bloemkoolwijk De Pas. En ik werkte mee aan de fotopublicatie in project Naoberschap in coronatijd van Martine Siemens.

Wist je dat...

... de WUR (Wageningen University of Research) een studie van De Pas heeft gemaakt?

Ze onderzochten wat de kansen zijn om wateroverlast, hittestress en droogte te voorkomen in de wijk, nu en in de toekomst.

... de Leurdijksebeek een belangrijke taak krijgt bij De Pas?

Toen de wijk er nog niet was, was de beek al belangrijk voor de waterhuishouding in het gebied. En nu gebruiken we de beek om regenwater in de wijk te laten stromen. Zijn er stortbuien? Dan voert de beek ook water af naar het buitengebied. Door de nieuwe inrichting hoeven we de straten in De Pas niet meer aan het riool te koppelen. Al het water in het gebied zakt namelijk direct in de bodem, of verdwijnt in de sloten.

... de twee grote speelplekken meer zijn dan alleen een speelplek?

Het zijn ook opslagruimten voor regenwater, bij extreme buien. En in hete periodes zijn het koelteplekken.

... de ontwerpers van De Pas de opdracht hadden om de wijk tussen de bestaande bomen, huizen, het pad en het bouwland te bouwen?

Dit zie je in de wijk nog terug. De oude bomenlanen zijn er nog, net als mooie groenstukken. Ook de oude weg met de twee woningen (nu Pashegge 111 en 113) is toen helemaal opgenomen in het ontwerp.

... ieder gebied in de wijk een eigen identiteit moest krijgen?

Die identiteit kwam naar voren in 'detaillering en keuze van groenvoorzieningen en verhoudingen'. Het oude stratenpatroon is daar een voorbeeld van. De straten bestonden uit rode gebakken klinkers met een patroon van grindtegels ertussen. Dezelfde rode klinkers zijn nu terug. De grindtegels van toen zijn vervangen door tegels in leuke patronen, zodat het regenwater terug kan zakken in de bodem. Ook zijn er weer kleine groenperkjes toegevoegd aan het stratenpatroon. Deze waren er in het begin van De Pas ook. Maar toen er meer parkeerplaatsen nodig waren, is een deel ervan verhard.

... de doeken met de eerste ontwerpen nu zijn omgevormd zijn tot tassen?

Ze zijn genaaid bij Top Art in Winterswijk door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Je kunt ze hier ook kopen.

... er vroeger - toen De Pas net klaar was - veel ambtenaren gingen wonen, zoals gemeenteambtenaren, politieagenten en leraren?

... we de buurtpleintjes inrichten als ontmoetingsplekken voor buurtgenoten?

Deze plekken stralen de sfeer van de wijk uit.

... we oude spoorbielzen hebben gebruikt voor de groenvakken en erfafscheidingen?

Die bielzen kwamen uit de omgeving.

Jan en Annelies Putto hebben ruim 42 jaar aan de Pasbrink 40 gewoond. Zij zijn in de zomer van 2021 uit De Pas vertrokken. Van 1973 tot 1979 zaten zij eerst in een gemeentewoning, die was aangekocht om een kruispunt in de gemeente Winterswijk te verbeteren. In die woning werd nog op olie gestookt. Het stel was toen meer dan 1.000 (!) gulden per maand kwijt aan stookkosten. Jan werkte bij het huisvestingsbureau van de gemeente en Annelies zat in het speciaal onderwijs.

Jan en Annelies Putto | duo interview

Gewoon goed wonen, toen en nu

Groen en vrij uitzicht

Jan: "De afbraak van de gemeentewoning waar we eerst zaten lag voor de hand, en die wilden we niet afwachten. Daarom kozen we voor een nieuwbouwhuis in De Pas. Annelies en ik waren samen met onze dochter in november 1979 de eerste bewoners van de Pasbrink. We trokken in een huis dat stond in een rij van vier. Onze vorige woning staat er nog steeds", vult Jan lachend aan. Annelies: "We hebben echt gelet op het groen toen we voor deze plek kozen. We waren ook erg blij met het vrije uitzicht. Om dat te houden hebben we later, in 2006, nog een stuk openbare grond aangekocht."

Doolhof

Jan: "Wat wij zo waarderen aan De Pas is de hoeveelheid groen in de omgeving, en de vele zijpadjes en -straatjes in de buurt. Wij wonen achteraan in de wijk, aan de groene rechterkant van de Pasbrink. We hebben in ons dagelijks leven nauwelijks te maken met het 'bloemkooleffect'. Maar voor velen die niet met de situatie bekend zijn, is De Pas echt een doolhof."

Groen en rust

Annelies: "Er zijn nauwelijks zaken veranderd in de ruim 40 jaar dat de wijk nu bestaat. Er is - behalve de oorspronkelijke aandacht voor het groen bij ons in de buurt - niets om naar terug te verlangen. Wij zien De Pas als een heel rustige wijk en kunnen alleen oordelen over het Pasbrinkgedeelte. Deze rust mag wat ons betreft blijven. Er wonen veel ouderen, met een zekere degelijkheid, er is niet veel reuring. Er is een aantal woningen speciaal beschikbaar gesteld voor mensen die gedijen bij een prikkelarme leefomgeving."

"Dankzij de wijk-app zijn de onderlinge contacten vereenvoudigd tijdens de corona-misère."

In contact

Jan: "Het is altijd een sociale buurt geweest. Dankzij de wijk-app van de Pasbrink zijn de onderlinge contacten en hulpvragen vereenvoudigd tijdens de corona-misère. Wij zijn ook actief in deze app-groep en helpen via deze weg buurtgenoten wanneer zij hierom vragen. Dit zijn vaak heel kleine huis-tuin-en-keukendingetjes."

Annelies: "Wij willen graag contacten onderhouden met mensen in de buurt. We spreken hen ook regelmatig. Er wonen zes mensen van een andere cultuur op de Pasbrink. En 25 van de 60 huizen worden bewoond door alleenstaanden; ouderen en jongeren. Maar het valt in de praktijk niet mee om echt met deze mensen in contact te komen." Jan: "Tijdens de feestdagen bakte ik kniepertjes voor de hele buurt. Dat kon tijdens corona niet. Ook zou er een marktje rond kerst en oud en nieuw zijn met oliebollen en glühwein. Maar we hebben toen wél de nieuwsbrief rondgebracht. En Annelies had samen met een tweetal andere buurtdames kerstballen gehaakt en verdeeld onder de oudere buurtbewoners."

Iedereen blij

Het echtpaar is erg tevreden met hun leven in De Pas en moedigt de gezamenlijke wijkaanpak aan. Annelies: "Graag willen we nog meer groen in de herinrichtingsplannen. Ook vinden we het een goede zaak dat de gemeente de bewoners gericht vraagt naar hun meningen en ideeën. Dan komt er in de toekomst iets waar iedereen echt blij mee is!"

Dyon Temming | Het Buitenburg

Samen aan de slag voor meer kleur en groen

Dyon in gesprek tijdens een wijkpresentatie

Dyon Temming is landschapontwikkelaar en een echte Achterhoeker. Met zijn bedrijf Het Buitenburg helpt hij bij het herstellen van de relatie tussen de mens en zijn natuurlijke omgeving. Hij kijkt naar de balans tussen technologie, mens en natuur. Dat kan gaan over land- en tuinbouwgrond, een voedselbos, openbaar groen of zijn eigen tuin. Dyon is sinds het voorjaar van 2020 actief in De Pas.

Buiten in gesprek

Eind 2019 was de ontwikkelstrategie voor de wijk klaar. Door corona en de afgekondigde maatregelen was het 'elkaar normaal ontmoeten' bijna onmogelijk. Daarom vroeg projectleider Ellen Klein Gunnewiek aan Dyon om buiten met bewoners in gesprek te gaan over wat zij op sociaal- en ecologisch gebied aan wilden pakken. Hij graaft in zijn geheugen: "Er was al een enthousiast team dat wel zin had om het groen bij de koffiehoek aan de

Pasbrink samen op te knappen. Zo gingen we in het vroege voorjaar van 2020 op drie zaterdagen met elkaar aan de slag voor meer kleur en groen in de wijk. We vervingen stoeptegels uit de tuinen van bewoners door groen. En we plantten theeplantjes in de koffiehoek. De ingezamelde tegels kwamen op de plek waar de vergane bielzen lagen. Ondertussen vertelde ik de buurtbewoners over circulariteit, inheemse beplanting en biodiversiteit. Dat waren leuke ontmoetingen."

Nieuwe initiatieven

In de nieuwsbrieven over de wijk aanpak volgden oproepen voor meer groen-initiatieven in de andere Pasbuurten. Deze leidden in september 2021 tot het aanleggen van het Blotevoetenpad, het gezamenlijk poten van bloembollen en het neerzetten van nieuwe planten. "Ik moet eerlijk zeggen dat het meestal de vrouwen in de wijk zijn die de verbinding zoeken", vertelt Dyon.

Naar aanleiding van de oproepen gaf Dyon ook tuinadviezen aan vijf huishoudens. Hierop volgde een prijsvraag voor de mooiste voortuinen waar je als team van drie gezinnen aan mee kon doen. Ook kwam het initiatief om samen speelplekken te ontwerpen tot stand. Veiligheid en natuurbeleving waren hierbij de hoofdthema's.

Bureau OBB werkt nu samen met bewoners in De Pas aan een 'inclusieve speeltuin' waar mensen van 8 tot 80 jaar hun hart kunnen ophalen. Dyon: "Ik geniet enorm van het samen denken en doen in De Pas. Dat heeft en geeft zoveel meer zin dan werken met 'pasklare' oplossingen. Natuurlijk kan en lukt niet alles wat je met elkaar bedenkt. Maar je moet met elkaar de overwinningen vieren, en trots zijn op wat je samen in beweging hebt gebracht."

"Je moet met elkaar de overwinningen vieren, en trots zijn op wat je samen in beweging hebt gebracht."

Passie voor de natuur in de wijk

Jopie Schreurs wilde graag wat kleiner wonen, daarom kwam ze dertien jaar geleden naar De Pas. Eerst woonde ze in de Emmastraat en nu op de Pashegge 109. Met veel toewijding houdt ze zich bezig met de natuur en haar leefomgeving. Zo is ze de drijvende kracht achter de idylle, ofwel de vlindertuin van De Pas. Dat Jopie ruim 80 is, doet niets af aan haar geestdrift en vernieuwende ideeën. Samen met Arjan Poelman heeft ze gezorgd voor een laurierstruik, meidoorn en sprokkelhout in de idylle. En niet te vergeten: voor klaver en goudsbloem. “Dat trekt heel wat citroenvlinders en groentjes aan”, vertelt Jopie blij.

Idee voor idylle

“Toen ik nog maar pas hier woonde, ben ik al op oriëntatie gegaan naar de bomen en het groen. Mijn idee voor de idylle is toen ontstaan. Ik vind het heel belangrijk dat het groen en alles wat er leeft blijft bestaan. Vooral voor de kinderen. Het is een heerlijke wijk om te wonen. Samen met Ria Palada wandel ik elke dag. We hebben allebei een moestuin in de volkstuin.”

Groen moet blijven!

Jopie is heel stellig in wat moet blijven in De Pas: “Het groene karakter van de wijk. Dit kan naar mijn idee zelfs uitgebreid worden. Ook moeten de straatbepalende bomen in de tuinen van bewoners bewaard blijven. Dan heb ik het vooral over de mooie essen. Ook al zijn ze soms wat groot, ze zijn van grote dienst voor de natuur in de buurt. Ook hou ik erg van kinderen, ik zou graag willen dat zij veilig kunnen blijven spelen en ook genieten van het groen in de buurt. Dat is gewoon erg belangrijk voor de wijk.”

“Andere bewoners kunnen altijd bij me terecht voor een praatje of kopje koffie.”

Jopie in haar eigen kruidenrijke tuin

“Ik vind het heel belangrijk dat alles wat er leeft blijft bestaan.”

Bewoners zijn welkom

Jopie wil graag dat bewoners weten dat ze een beroep op haar kunnen doen. “Ze kunnen altijd bij me terecht voor een praatje of kopje koffie. Ook wil ik wel helpen met het uitlaten van honden. Zolang ik kan lopen mogen ze aankloppen. Ik ga toch elke dag wandelen”, licht Jopie monter toe.

Liefde voor de natuur

“Als dochter van een warme bakker, die in zijn vrije tijd vogelaar was, heb ik de liefde voor de natuur en de handen uit de mouwen mentaliteit meegekregen. Mijn vader nam ons mee het bos in en die interesse voor flora en fauna is bij mij blijven hangen. En van een biologieleraar heb ik mijn passie voor vlinders overgenomen. Samen bestudeerden we de diverse soorten. Voor de wijk heb ik een stukje gemeentegrond helpen omzetten tot een insecten idylle, daarmee ben ik regelmatig bezig. Voor de verzorging van het insectenhotel heb ik nog wel wat tips, die ik de buurtbewoners mee wil geven. Daar mag je me gerust om vragen. Er is ook een tuinman in de buurt, die je ook altijd mag benaderen voor advies. Dit heeft geloof ik ook in een nieuwsbrief gestaan.

Beter in de buurt

Jopie heeft wel ideeën over wat beter kan in haar leefomgeving. “We hebben ‘groetend contact’ in de buurt. We lopen niet zomaar in en uit bij elkaar, maar als er iets te vragen valt, kan dat wel hoor. Vlak voordat de coronacrisis uitbrak waren we net begonnen met koffiedrinken. Dat is nu verwaterd. Ik zou het leuk vinden als we dat weer kunnen oppakken.” Ook heeft de energieke dame nog wel een tip voor de gemeente: “Het snoeien gebeurt op de juiste wijze, maar maak het alsjeblieft niet te kaal. Zo vind ik het bijvoorbeeld erg jammer dat de grote bomen en de dennenbomen weggehaald zijn. Deze hadden echt een functie. Ik vind veiligheid in de buurt belangrijk, maar we moeten ook de ruimte bieden aan de natuur en zeker geen groen opofferen voor nog meer parkeerplaatsen.”

Johan Rhebergen | buurtbewoner

Samen maken we er wat moois van

Johan Rhebergen is geboren en getogen in Winterswijk. Hij woont met zijn vrouw aan de Pashof 30 in een seniorenwoning op de hoek, die ze helemaal naar hun zin hebben gemaakt. Johan is gepensioneerd, hij is nu als vrijwilliger actief bij FC Trias. Daar brengt hij drie tot vier dagen per week een paar uur per dag door met het trainen van de jeugd en het onderhoud van de materialen. Mevrouw Rhebergen werkt als naaister en kan ook niet zo goed stilzitten. Ze genieten met volle teugen van hun drie kinderen en zeven kleinkinderen.

Mooie mix van alles

“De reden dat we voor De Pas hebben gekozen is simpel. Wij wilden graag in een rustige wijk gaan wonen, met weinig verkeer (doodlopende straat), en omringd met groen. Wat we zo speciaal aan de wijk vinden is de gezellige mix van mensen; jong en oud”, aldus een opgetogen Johan.

“De gezellige mix van jong en oud maakt de wijk speciaal.”

‘Gewoon’ speciaal

Volgens Johan is er eigenlijk weinig veranderd in de wijk. “Er is dus ook niet veel weggegaan dat weer terug moet komen. Dat maakt de wijk ook speciaal”, legt hij uit. “Wat naar mijn idee moet blijven, is dat onze straat doodlopend blijft. Ook zou ik graag willen dat de parkeergelegenheden in het midden van de wijk niet worden verplaatst naar de randen van de wijk. Bovendien zie ik ook graag dat de veiligheid op straat, voor zowel kinderen als ouderen, ongewijzigd blijft.”

Goed geïsoleerd

Bij de koop van hun hoekwoning, hebben Johan en zijn vrouw het hele huis gestript en verduurzaamd. “We hebben overal thermopane geplaatst, flink geïsoleerd en geüpdatet. Zo hebben we nu vloerisolatie van wel 16 centimeter. We overwogen nog om zonnepanelen te plaatsen.” Volgens Johan is het niet nodig om in de wijk stappen te zetten om duurzamer te zijn: “We zijn immers al helemaal omringd met groen.”

Sociaal begaan

“In deze buurt helpen we elkaar waar dat kan, ook ik doe hieraan mee. Dat vind ik de normaalste zaak van de wereld. Maar eerlijk gezegd zijn mijn dagen behoorlijk gevuld met de activiteiten voor Trias. En ik ben nu ook nog mantelzorgster voor een vriend.

Voor de buurt zou ik het wel leuk vinden als er één of twee keer per jaar een soort van buurtfeestje, of gezellige middag wordt georganiseerd. Met name als dit ook inclusief de kinderen/jeugd kan plaatsvinden. Hier zou ik ook wel mijn steentje aan bij willen dragen”, besluit Johan zijn verhaal.

Harm Rutgers | buurtbewoner

Maak werk van groen en veiligheid

Harm Rutgers woont ruim vijf jaar aan de Pashof. Voor zijn werk voor de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond was hij veel in die regio. Sinds corona werkt hij vanuit huis. Hij komt van oorsprong uit Varsseveld en trok rond zijn 18e naar de Randstad. Harm en zijn vrouw bewonen het laatste huis van de Pashof, dat grenst aan de groenstrook.

Unieke locatie

Harm vertelt dat ze eigenlijk bij toeval in De Pas terecht zijn gekomen. “We liepen tegen deze woning aan op een – in onze ogen – unieke locatie aan de rand van de wijk en een bosrandje. Hierdoor hebben we een enorme, extra groene tuin gekregen. Je gelooft toch niet dat een huis op zo’n unieke plek bijna twee jaar te koop heeft gestaan.”

Vertrouwde bloemkoolvorm

In Barendrecht woonde het stel al eerder in een bloemkoolwijk zoals De Pas. Harm: “Het is een typische jaren 80 wijk, met alle voors en tegens. De zogenaamde bloemkoolvorm is een crime voor hulpdiensten als je snel een adres wilt vinden. Maar de opzet is voor bewoners weer vriendelijk en autoluw, want er is in principe geen doorstroombaan. Vooral voor kinderen is het een prettige wijk, al zijn er wel echt te veel auto’s tegenwoordig.”

“Meer groen en waar mogelijk minder voorrang voor auto’s. Daar zet ik me graag voor in.”

Groen en autoluw

Volgens Harm zijn er twee dingen die aandacht nodig hebben in de wijk: “Meer groen en waar mogelijk minder voorrang voor auto’s. Daar maak ik mij graag hard voor. Zo vind ik dat de kinderboerderij en het hertenkamp moeten blijven. En ook de laan met eikenbomen, die is fantas-

tisch. Bij de Oude Harmonie staat een oude herberg met prachtige eikenbomen uit de jaren 20 en 30 uit de vorige eeuw. Voor een deel is het in de oude staat teruggebracht. En het zou ook mooi zijn als dat met de fietspaden gebeurt. Als we die in ere herstellen, ontmoedigen we ook het auto-gebruik. Nu heeft bijna ieder huishouden twee auto’s en daar is de wijk niet op berekend. Vraag je af of je echt die tweede auto nodig hebt. Zo niet, doe er dan afstand van.”

Mens en kind centraal

“Samen met de werkgroep voor de herinrichting van de wijk denken we na over hoe we dingen praktischer en of beter kunnen regelen. Het vertrekpunt is: stel de mens – en vooral het kind – centraal! Ik vind het leuk om samen bezig te zijn met een veiliger en prettiger leefklimaat, dat geeft een gevoel van betrokkenheid.”

Respectvol en duurzaam samenleven

Tom en Mariëtte Heins wonen sinds de bouw van hun huis met heel veel plezier aan de Pashegge 128. Toen ze in hun nieuwe huis gingen wonen hadden ze al een kind en later kwam er nog eentje bij. Het kindvriendelijke van de buurt sprak hen meteen aan en dat is nog steeds zo. Tom komt oorspronkelijk uit het westen van het land en Mariëtte uit Limburg. Het echtpaar werkt als zelfstandig ondernemer in hun omgebouwde garage.

Fijn samenleven

Om de beurt geeft het echtpaar aan waarom het zo fijn wonen is aan de Pashegge. Mariëtte: "We zijn van meet af aan enorm blij met deze buurt. We mogen in onze handen knijpen dat we zo fijn samenleven met mensen met totaal verschillende leeftijden en achtergronden." Tom: "Wij genieten enorm van wonen op een woonerf. De rust en de kindvriendelijke sfeer vinden we geweldig. Er zijn ruim 20 gezinnen met kinderen om ons heen en iedereen staat voor elkaar klaar. Dat is toch prachtig."

Aandacht voor groen

Het echtpaar is erg gesteld op het groene karakter van de wijk. Ze vinden het jammer dat er bomen zijn gekapt:

"Deze gaven vroeger verkoeling tijdens de warme dagen en zorgden ook voor sfeer in de buurt", vertelt Mariëtte. Het onderhoud van de tuin van de gemeente, die grenst aan die van de bewoners, moet ook serieus aangepakt worden, vinden ze. "Het onderhoud is in de loop van de jaren achteruit gehold. En dat hoeft gewoon niet."

Allemaal je steentje bijdragen

Beiden vinden de sociale interactie in de wijk heel prettig. Mariëtte: "We staan graag klaar voor onze burens, en zij ook voor ons. Denk aan het repareren van de televisie, naaiklusjes of elkaars post verzorgen. Regelmatig krijgen we heerlijke versnaperingen van onze Syrische burens, of er bellen buurtkinderen bij ons aan voor een snoepje."

"Dit maakt het wonen in onze wijk zo rijk", vult Tom aan. Mariëtte: "Ik vind het belangrijk dat we op een respectvolle manier blijven samenleven met elkaar. En daar horen ook een zekere mate van privacy en 'het schoonvegen van je eigen straatje' bij. We dragen allemaal verantwoordelijkheid voor onze directe omgeving."

Duurzamer zijn

Voor een toekomstbestendige wijk is het nodig dat alle bewoners aan duurzaamheid doen, denkt het echtpaar. Tom: "Wij houden onze tuin zo groen mogelijk met zo min mogelijk bestrating. Verder hebben we ons huis goed geïsoleerd. En de twee garages, die we gebruiken voor ons werk, zijn ook volledig geïsoleerd."

De Pas in 3 woorden

Wat zeggen bewoners?

Tijdens elk interview met een bewoner vroegen we: "Kunt u in drie woorden zeggen hoe u het wonen in De Pas ervaart?" Van alle antwoorden maakten we een woordwolk.

Wat hierin opvalt? Veel mensen vinden de wijk 'groen', 'rustig', 'autoluw' en 'gezellig/sociaal'. Wat vooral uit de antwoorden blijkt, is dat de bewoners zich thuis voelen in De Pas. En dat is precies wat de ontwerpers van dit erfgoed wilden bereiken.

Veel dank aan iedereen die heeft meegedacht en meegedaan!

Samen aan de slag

Tijdens het hele proces van de wijkaanpak zijn er veel bijeenkomsten geweest. Denk maar aan inspraakavonden, buurtpleinbijeenkomsten en ontwerpessies.

De bewoners bogen zich bij die bijeenkomsten samen met de gemeente, De Woonplaats, de aannemer en de gebieds- en landschapsontwikkelaars over concrete verbeteringen in De Pas.

Samen bedachten ze oplossingen voor bijvoorbeeld:

- het parkeren;
- groenbeheer;
- elkaar ontmoeten/spelen op straat;
- meer water voor het groen in de wijk.

Het bleef niet alleen bij denken. Samen deden ze ook van alles om hun woonomgeving mooier en beter te maken!

Colofon

Redactie: Hanna Wolff, Sarian Dijkstra
Fotografie: Gemeente Winterswijk, buurtbewoners en Reinier Gerritsen
Vormgeving: Studio Nieuwe Weide
Drukker: Maarse Drukwerk
Oplage: 500 magazines
Copyright: Gemeente Winterswijk

Schetssessie achter Pashegge, zomer 2021

Schetssessie achter Pashegge, zomer 2021

Buurtpleinbijeenkomst Pasbrink, november 2022

Aanleg tuin Pasbrink, voorjaar 2020

Buurtpleinbijeenkomst Pasbree/Pashegge, november 2022

Onderhoud gemeenschappelijke groen naast fietspad tussen Pashegge en Pasbrink, voorjaar 2020

Samen aan de slag

